

UCHWAŁA Nr 156 / 3410 / 20
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE
z dnia 19 maja 2020r.

w sprawie wystąpienia do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
o rozważenie możliwości współprowadzenia Muzeum Marii Konopnickiej
w Żarnowcu.

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r., poz. 512 ze zm.) art. 21 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 194 z późn. zm.),

Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala co następuje:

§ 1

1. Postanawia się wystąpić do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z wnioskiem o rozważenie możliwości współprowadzenia Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, w treści określonej w załączniku do niniejszej uchwały.
2. Po dokonaniu uzgodnień z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego projekt umowy do wystąpienia, o którym mowa w ust. 1 zostanie skierowany pod obrady Sejmiku Województwa Podkarpackiego celem przyjęcia jej treści.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

Władysław Ortyl

Załącznik do Uchwały Nr 156/3410/20
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 19 maja 2020r.

Dzieje Muzeum w Żarnowcu sięgają 1902 r., kiedy Maria Konopnicka obchodziła swój jubileusz pracy pisarskiej. Poetka podróżująca od wielu lat po Europie, w listach do Elizy Orzeszkowej, marzyła o własnym miejscu na ziemi. Wobec tego podjęto myśl zakupu dla pisarki na dar narodowy małej posiadłości złożonej z kawałka ziemi i domu. Dar narodowy był najwyższym wyróżnieniem dla pisarza w czasach zaborów. W historii Polski tylko Henryka Sienkiewicza i Marię Konopnicką spotkał taki zaszczyt. Na dar dla pisarki wybrano pochodzący z XVIII w. dworek z parkiem w Żarnowcu. Konopnicka przyjechała do Żarnowca 8 września 1903 r., prowadziła tu szeroką działalność pisarską (napisała m.in. *Rotę*), patriotyczną, oświatową i społeczną – do śmierci w październiku 1910 r.

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu zostało powołane do życia w 1957 roku przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, na podstawie aktu darowizny córki Zofii Konopnickiej-Mickiewiczowej i spadkobierców pisarki. W tym roku Muzeum będzie obchodziło jubileusz 60-lecia otwarcia ekspozycji, gdyż uroczystego otwarcia Muzeum dokonano dopiero 15 września 1960 r. po przeprowadzeniu prac remontowo-konserwatorskich. W 1991 r. oddano do użytku – wybudowany na fundamentach dawnego spichlerza dworskiego – budynek „Lamusa”, w którym mieszczą się ekspozycje, działy merytoryczne, bogata w zbiory biblioteka, magazyny zbiorów i administracja Muzeum.

Misją Muzeum w Żarnowcu jest gromadzenie i przechowywanie dóbr kultury po wybitnej poetce i pisarce, w tym zabytków i materiałów dokumentacyjnych w zakresie literatury polskiej, sztuki, historii oraz upowszechnianie wiedzy o Marii Konopnickiej, wartościach literatury, nauki i kultury, a także kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz prowadzenie działalności naukowej, kulturalnej i edukacyjnej, jak również utrwalanie znaczenia Muzeum jako Daru Narodowego w dziedzictwie kulturowym kraju i wśród Polaków za granicą.

Muzeum gromadzi autentyczne obiekty z zakresu literatury polskiej, czasopiśmiennictwa i kultury literackiej XIX i XX w., historii sztuki, historii i rzemiosła artystycznego dotyczące epoki Pozytywizmu oraz Romantyzmu i Młodej Polski. Aktualnie Muzeum w Żarnowcu posiada ok. 30 tys. zbiorów i jest największą instytucją muzealną o charakterze biograficzno-literackim w Polsce. Do najcenniejszych zbiorów Muzeum należą rękopisy utworów Marii Konopnickiej *Z przeszłości* (1879), *Z włamaniem* (1892) oraz listy poetki i innych pisarzy polskich, m.in.: Elizy Orzeszkowej, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Stefana i Oktawii Żeromskich. Unikatową kolekcję tworzą adresy hołdownicze i dary jubileuszowe, ofiarowane Konopnickiej w 1902 r. z okazji ćwierćwiecza pracy literackiej – od różnych towarzystw, instytucji oraz osób z ok. 100 miejscowości z Europy i USA. W zbiorach Muzeum są także dokumenty i pamiątki dotyczące rodziny Konopnickiej oraz wcześniejszych mieszkańców dworku i właścicieli Żarnowca, m.in. rodziny

Rogoyskich: *Modlitewnik* (1780), *Pamiętnik* (1850) i rękopis *Raptularza* (1827-1958) oraz uczestników powstania styczniowego – hr. Wojciecha Komorowskiego i Stanisława Biechońskiego. Na uwagę zasługuje bogaty księgozbiór, m.in. pierwodruki dzieł Marii Konopnickiej, czasopisma dawne, opracowania jej twórczości oraz przekłady utworów poetki wydanych w kraju i za granicą. Muzeum posiada największy w Polsce zbiór obrazów Marii Dulębianki, znakomitej malarki przełomu XIX i XX w. (uczennicy Jana Matejki i Wojciecha Gersona) oraz publicystki, działaczki społecznej i patriotki – mieszkającej w latach 1903-1910 w dworku w Żarnowcu (pochowana na Cmentarzu Obrońców Lwowa). Zgromadzono też jedną z największych w Polsce kolekcji stylowych kałamarzy i przyborów do pisania z XIX i początku XX w. Cenną grupę eksponatów stanowią oryginalne komplety ilustracji do utworów Marii Konopnickiej znanych polskich artystów, m.in.: Jana Marcina Szancera, Bogdana Zieleńca, Józefa Czerwińskiego, Zofii Fijałkowskiej, Stanisława Kaczora Batowskiego. Interesująca jest również kolekcja medali autorskich z wizerunkami pisarzy i sławnych Polek oraz zbiory etnograficzne.

W dworku eksponuje się w 11. pomieszczeniach wnętrza historyczne domu Marii Konopnickiej urządzone zgodnie z duchem epoki. Znajduje się tam również stała ekspozycja pn. *Kolekcja darów jubileuszowych*. Na piętrze udostępnia się także „Pokój”, „Pracownię” i „Łazienkę” Marii Dulębianki.

W budynku „Lamusa” mieści się stała ekspozycja biograficzno-literacka pn. *Maria Konopnicka – poetka, podróżniczka, Europejka* prezentująca życie i wielokierunkową twórczość (obejmującą poezję, utwory dla dzieci, krytykę literacką, nowele i tłumaczenia z 6 języków), działalność patriotyczną i społeczną, a także przekłady utworów poetki na ponad 40 języków świata oraz jej miejsca pamięci uwiecznione w wielu miastach Polski, Europy i USA. Ponadto w budynku „Lamusa” organizowane są wystawy czasowe o różnorodnej tematyce.

Integralną częścią Muzeum jest park zabytkowy o powierzchni ok. 3,6 ha, który posiada dużo walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Dodatkową atrakcją parku jest ścieżka przyrodniczo-edukacyjna oraz obiekty upamiętniające ważne wydarzenia i rocznice z życia i działalności poetki.

Do roku 1998 Muzeum w Żarnowcu prowadzone było przez Wojewodę Krośnieńskiego, a po przemianie administracyjnej w latach 1999-2006 przez Powiat Krośnieński. W związku z istotnym znaczeniem oraz w trosce o właściwe zabezpieczenie finansowe w roku 2007 Muzeum zostało przejęte do prowadzenia przez Województwo Podkarpackie.

Rozmiar i zakres funkcjonowania Muzeum w Żarnowcu w krajobrazie kulturowym wiąże się z koniecznością ciągłego poszukiwania dodatkowych stałych źródeł finansowania, ale także na tworzenie nowych i nowatorskich projektów. Nie wszystkie przedsięwzięcia służące poszerzaniu działalności muzeum mogą uzyskać wsparcie finansowe ze strony Województwa Podkarpackiego, bowiem możliwości budżetowe są mocno ograniczone. Dodatkowe stałe finansowanie zapewniłoby stabilność i stworzyłoby szansę na realizację pełnej działalności statutowej Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu oraz pozwoliłoby na rozwój instytucji.

Z uwagi na duże znaczenie historyczne Muzeum w Żarnowcu dla polskiego

dziedzictwa kulturowego, jako Daru Narodowego w 1903 r. dla autorki *Roty* oraz zgromadzonych unikatowych zbiorów i prowadzonej działalności na wysokim poziomie merytorycznym – zwracam się do Pana Premiera z prośbą o rozważenie możliwości współprowadzenia Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu. Jestem przekonany, że pomyślne rozstrzygnięcie w tej sprawie przyczyni się do podniesienia rangi tej instytucji stosownie do prowadzonej działalności i posiadanych zbiorów.

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

Władysław Ortyl